

Załącznik 2 a

Dr Vadym Zheltovskyy

Wydział Nauk Politycznych

Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Vadym Zheltovskyy

2. Wykształcenie, posiadane dyplomy, stopnie naukowe:

W 2003 roku rozpocząłem studia na kierunku filologia angielska na Wydziale Języków Romańsko-germańskich na Narodowym Uniwersytecie „Akademia Ostrogska” w Ostrogu, obwód rówieński, na Ukrainie. Podstawę do uzyskania tytułu magistra stanowiła praca magisterska pt. „Wojskowe i polityczne eufemizmy w przemówieniach polityków”. Pracę obroniłem z oceną „bardzo dobrą”. Od 16 września 2008 roku do 16 lipca 2011 roku uczestniczyłem w seminarium doktoranckim na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk w ramach programu Erasmus Mundus External Cooperation Window Lot 6. 12 grudnia 2011 roku decyzją Rady Wydziału Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora nadano mi stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Pracę doktorską pt. „Iraq Issue in the Rhetoric of George W. Bush (Pre-war and War Periods, 2001-2008)” pisałem pod kierunkiem prof. dr hab. Krzysztofa Michałka, a od 2009 roku - pod kierunkiem prof. dr hab. Arkadiusza Żukowskiego. Publikacja dysertacji doktorskiej została dofinansowana przez Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego: „Iraq Issue in the Rhetoric of George W. Bush (Pre-war and War Periods, 2001-2008)”, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2010, ss. 290.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:

Od 9 września 2013 roku jestem zatrudniony na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusk na stanowisku adiunkta.

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) tytuł osiągnięcia naukowego/artystycznego: **Self-governance in Ukraine: Origin, Evolution and Perspectives.**

b) (autor/autorzy, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy):
Vadym Zheltovskyy, Self-governance in Ukraine: Origin, Evolution and Perspectives, Wydawnictwo Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pultusku, Pultusk 2019, ss. 320. Recenzent wydawniczy: Prof. Dr Hab. Arkadiusz Żukowski.

c) omówienie celu naukowego/artystycznego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania:

Przedmiotem badań publikacji, wskazanej jako osiągnięcie naukowe, jest proces decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie ze szczególnym uwzględnieniem reformy samorządu terytorialnego na Ukrainie, jej genezy oraz perspektyw. Analizie poddano działalność kluczowych podmiotów politycznych i społecznych w zakresie prób opracowania nowych strategii politycznych i regulacji prawnych mających na celu rozwój samorządów lokalnych. Uwaga została również poświęcona zagadnieniu międzynarodowych instrumentów wsparcia procesu decentralizacji na Ukrainie, ze szczególnym uwzględnieniem zmian po 2014 roku.

• **Celem pracy** jest analiza procesów decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie i charakteru zmian politycznych na przykładzie reformy samorządowej. Rozważania objęły ewolucję programów politycznych, ram prawnych, współpracę międzynarodową podejmowaną przez władze centralne i regionalne na Ukrainie a także zmiany we współpracy pomiędzy podmiotami politycznymi i społecznymi oraz ich wpływ na procesy transformacji. Do głównych problemów badawczych należało scharakteryzowanie przejawów reformowania systemu samorządu terytorialnego na Ukrainie w różnych okresach jej suwerenności zaczynając od Ustawy o Niepodległości z 1991 r. a także udzielenie odpowiedzi na pytanie o czynniki, które kształtują pozycję podmiotów odpowiedzialnych za pomyślne wdrożenia reformy. Badanie charakteru zmian systemowych objęło również kwestię dyskursu politycznego jako narzędzia podnoszenia świadomości obywatelskiej w nawiązaniu do planowanych zmian Konstytucji w zakresie decentralizacji.

Dla osiągnięcia postawionego celu badawczego odwołano się do **koncepcji teoretycznych dotyczących** badań nad samorządem; kapitału społecznego; komunikowania politycznego. Tło teoretyczne dla konceptualizacji głównych pojęć, analizy modeli, elementów i zasad samorządów terytorialnych, które mają znaczący wpływ na ich skuteczne funkcjonowanie stanowiły prace nad samorządem terytorialnym prowadzone przez polskich profesorów J. Regulskiego, M. Kuleszę, S. Wykrętowicza, H. Izdebskiego, M. Barańskiego, A. Lutrzykowskiego, J. Itrich-Drabarek, A. Pia-seckiego, J. Wojnickiego, A. Piekare. W kontekście zasad funkcjonowania samorządu terytorialnego na Ukrainie oraz badań nad społeczeństwem obywatelskim sięgnięto do prac teoretycznych ukraińskich ekspertów A. Kolodiy, O. Lutsevych, O. Burlyuk, N. Shapovalova, K. Zarembo, S. Bulbeniuk, Y. Kovbasiuk, O. Harnec et al.

Refleksje R. Rhodes'a na temat elementów zarządzania, stosunków międzyrządowych i jego podziału sieci politycznych są ważne dla zrozumienia stopnia, w jakim członkowie sieci są zintegrowani i współzależni. Szczególną uwagę zwraca się na rosnącą rolę włączenia obywatelskiego w życie regionów. E. Sørensen i P. Triantafillou wspierają tworzenie społeczeństwa aktywnych obywateli i opowiadają się za aktywizacją pozycji państwa w tworzeniu podstaw dla obywateli, władz lokalnych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw do podjęcia aktywnej roli w życiu politycznym. Z kolei J. Pierre i B. Peters wskazują na zmiany w sferze zarządzania, prowadzące do większego zaangażowania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w działania rządowe. A. Lutrzykowski podkreśla rolę ośrodków naukowych w opracowywaniu nowoczesnych rozwiązań dla wyzwań, przed którymi stoi obecnie samorząd lokalny. Poszukiwano zatem zmian w zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego i przedstawicieli ośrodków naukowych w procesy reformowania samorządów na Ukrainie jak również zmian formatu współpracy między wymienionymi podmiotami.

Analiza partycypacji obywatelskiej bazowała się koncepcjach R. Putnama, który wyjaśnia malejące zaangażowanie obywatelskie w USA wskazując na zmniejszenie poziomu zaufania do rządu i brak zaangażowania obywateli w życie polityczne i T. Poguntke, który przedstawia przykłady podobnych tendencji w Europie. Badając europeizację procesów politycznych na Ukrainie oparto się na założeniach Page'a i Goldsmith'a przedstawiających hipotezy o tym, jak duży wpływ miały zmiany samorządów w ciągu ostatnich dekad oraz na rozważaniach T. Börzel i C. Sprungk o wpływie Unii Europejskiej na demokratyczne rządy w państwach członkowskich. W związku z powyższym przeanalizowano instrumenty wparcia procesów decentralizacyjnych na Ukrainie w

ramach Partnerstwa Wschodniego oraz współpracy między lokalnymi samorządami Polski i Ukrainy.

Badając dyskurs polityczny ukraińskich polityków i retorykę prezydencką Petra Poroszenki w kwestii podejścia do reformy samorządu oparto się na pracach B. Dobek-Ostrowskiej, R. Perloffa i R. Dentona na temat znaczenia przekazów politycznych we współczesnej polityce oraz na rozważaniach M. Medhursta, M. Stuckey, L. Dorsey'a, G. Edwardsa, E. Kinga i S. Kernella w nawiązaniu do roli retoryki prezydenckiej w procesie decyzyjnym i jej wpływu na politykę wobec kluczowych problemów.

W toku prac nad osiągnięciem celu badań postawiono następujące **zadania badawcze**:

- przeprowadzić analizę materiałów teoretycznych napisanych przez ekspertów w dziedzinie studiów nad zarządzaniem i ich roli w politologii;
- przeprowadzić szczegółową analizę głównych prób reformy samorządu terytorialnego na Ukrainie w różnych okresach jej suwerenności ze szczególnym uwzględnieniem głównych inicjatyw i norm prawnych zaproponowanych przez władze ukraińskie po wydarzeniach na Euromajdanie;
- przedstawić kluczowe osiągnięcia polskiej reformy samorządowej i odpowiedzieć na pytanie, czy polski model samorządności może być wykorzystany dla Ukrainy;
- skoncentrować się na roli polskich doświadczeń dla ukraińskich regionów podkreślając podobieństwa i różnice w regionalnym podejściu do wdrażania europejskich dobrych praktyk;
- zbadać tradycje oraz obecny stan współpracy między decydentami politycznymi a podmiotami społecznymi, takimi jak działacze społeczeństwa obywatelskiego i przedstawiciele środowisk akademickich w zakresie reformy samorządowej;
- przeanalizować główne strategie retoryczne czołowych polityków ukraińskich na temat reformy samorządowej i decentralizacji.

Na podstawie egzegezy źródeł i ich krytycznej analizy sformułowano **główną hipotezę**, która brzmi następująco:

Rozwój samorządów lokalnych na Ukrainie w istotnym stopniu jest uzależniony od zaangażowania się i współpracy podmiotów politycznych i społecznych. Na implementację reformy samorządowej na Ukrainie wpływają ponadto zmiany dokonujące się w ramach systemu polityczno-ustrojowego, inicjatywy międzynarodowe wspierające proces decentralizacji jak również dyskurs polityczny mający na celu podniesienie świadomości społecznej na temat reformy samorządowej.

W celu przybliżenia rozwiązania przyjętego problemu badawczego zostały sformułowane następujące hipotezy cząstkowe:

Hipoteza 1: Pomyślne wdrożenie nowej koncepcji reformy samorządu i organizacji terytorialnej na Ukrainie, przyjętej przez władze ukraińskie w 2014 r., oraz istniejące podstawy prawne są wystarczającymi elementami do sprawnej transformacji samorządów lokalnych w regionach ukraińskich.

Hipoteza 2: Rola polskich doświadczeń w reformie samorządowej oraz aktualna współpraca i programy edukacyjne w ramach Inicjatywy Partnerstwa Wschodniego są czynnikiem działającym na korzyść zaangażowania podmiotów społecznych na Ukrainie w proces reform.

Hipoteza 3: Skuteczność reformy samorządowej na Ukrainie w dużej mierze zależy od gotowości podmiotów społecznych do wykorzystania istniejących instrumentów prawnych dla wywierania wpływu na procesy decyzyjne jak również od stopnia zaufania do władz na poziomie lokalnym i centralnym.

Hipoteza 4: Regionalne ośrodki naukowe dysponują potencjałem do pełnienia roli mediatora w dyskusjach między organizacjami społecznymi a władzami politycznymi na temat skali i form uczestnictwa podmiotów społecznych w życiu politycznym regionu.

Hipoteza 5: Dyskurs polityczny służy jako narzędzie podnoszenia świadomości obywatelskiej w kwestii decentralizacji i reformy samorządowej na Ukrainie i prowadzi do pogłębienia współpracy między podmiotami politycznymi i społecznymi w tej materii.

W odniesieniu do **metodologii przeprowadzonych badań** warto zaznaczyć, iż według Davida E. McNabba, duże znaczenie dla badań naukowych w naukach o polityce ma „*odkrywanie informacji potrzebnych do poszerzenia i podniesienia poziomu świadomości i zrozumienia jednego lub więcej zjawisk politycznych*”¹. W przypadku omawianej pracy takim zjawiskiem jest analiza reformy samorządu terytorialnego na Ukrainie w kontekście analizy podejmowania decyzji politycznych po 2014 roku. Badanie wspomnianej kwestii wymaga zastosowania różnych metod badawczych, takich jak: krytycznej analizy piśmiennictwa naukowego, porównawczej, systemowej, krytycznej analizy dyskursu, studiów przypadków, analizy decyzyjnej, instytucjonalno-prawnej.

Metoda krytycznej analizy piśmiennictwa naukowego została wykorzystana do analizy szerokiego zakresu źródeł naukowych napisanych przez cenionych politologów i ekspertów od studiów zarządzania i procesów decentralizacyjnych w państwach Europy Środkowo-Wschodniej ze

¹ David E. McNabb, *Research Methods for Political Science: Quantitative and Qualitative Methods*, Routledge London 2015, p. 79.

szczególnym uwzględnieniem rozwoju samorządu lokalnego w Polsce. Wykorzystanie danej metody pozwoliło podsumować główne próby transformacji ukraińskiego scentralizowanego modelu zarządzania w ciągu dwóch i pół dekady niepodległości państwa, określić kluczowe elementy reformy samorządowej w Polsce i odpowiedzieć na pytanie, czy polski model reformy samorządu może służyć za wzór dla Ukrainy. Dodatkowo, prace napisane przez ekspertów w dziedzinie komunikacji politycznej były korzystne dla przeanalizowania związku między komunikowaniem w sprawie lokalnego samorządu (prezydencka retoryka Petra Poroszenki i dyskurs liderów partii politycznych) i polityką, oraz dla przeanalizowania cech charakterystycznych poszczególnych strategii retorycznych.

Jedną z najważniejszych metod wykorzystanych w pracy jest **metoda porównawcza** wykorzystanie której pozwoliło porównać regionalne podejście do reformy samorządowej w wybranych częściach Ukrainy. W przypadku omawianej monografii nacisk położono na pięć ukraińskich obwodów (regionów) reprezentujących różne części (zachodnie, północno-zachodnie, środkowe, wschodnie, południowo-wschodnie). Analiza porównawcza dotyczyła tendencji i wektorów współpracy regionalnej, zaangażowania działaczy społeczeństwa obywatelskiego w inicjatywy rządowe, udziału naukowców w procesie decyzyjnym i chęci władz regionalnych do stworzenia warunków sprzyjających udziałowi podmiotów społecznych w procesach reformowania wybranego regionu. Poza tym w badaniach kładzie się nacisk na efekty szkoleń z zakresu polskich doświadczeń reformy samorządowej organizowanych przez Akademię Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztor w Pułtusk w współpracy z partnerskimi uczelniami w trzech ukraińskich regionach.

Inną metodą o istotnym znaczeniu dla przeprowadzonej analizy jest **metoda systemowa**. Podstawowa idea analizy systemów opiera się na założeniu, że wszystkie elementy systemów politycznych i społecznych współdziałają ze sobą. Co więcej, gdy jeden element ulegnie zmianie, inne muszą się dostosować, aby to zrekompensować. Metoda systemowa została wykorzystana w celu wyjaśnienia trendów interakcji między politykami, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i pracownikami naukowymi jako elementami systemu. Żądania społeczeństwa obywatelskiego dotyczące decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie można uznać za wejście do systemu politycznego, podczas gdy przyjęte koncepcje polityczne i strategie dotyczące reformy samorządu terytorialnego wraz z dyskursem politycznym na ten temat uważa się za wyjście z systemu. W związku z tym podjęto próbę analizy wpływu podmiotów społecznych na decydentów politycznych w kontekście przyjętych lub planowanych zmian na temat decentralizacji w ramach systemu politycznego Ukrainy.

Zdaniem Manheima i Richa bardzo często w celu uzyskania niezbędnych informacji na temat niektórych polityków, politolog musi przeprowadzić badania źródeł informacji związanych z danym politykiem². Dlatego też przeprowadzono **krytyczną analizę dyskursu**, aby odkryć różne ukryte i wyraźne pojęcia, opinie, a także przykłady perswazji i manipulacji przedstawione w debacie politycznej nad reformą samorządową w okresie między kwietniem 2014 r., kiedy koncepcja reformy samorządowej została przyjęta przez nowy ukraiński rząd, a debatą w lipcu 2016 roku na temat przyszłości samorządności na Ukrainie ze szczególnym uwzględnieniem statusu okupowanych terytoriów Donbasu.

Ponadto monografia opiera się również na **studiach przypadków** dyskusji na temat samorządu terytorialnego prowadzonych przez polityków, naukowców i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego na forach w Kijowie, jak również w analizowanych ośrodkach regionalnych. Analiza pomysłów i oświadczeń przedstawianych przez liderów politycznych w ukraińskim parlamencie dała podstawy do sformułowania wniosków dotyczących podejścia politycznego do reformy samorządowej, miejsca owego problemu w tworzeniu strategii retorycznych i perspektyw osiągnięcia kompromisu w zakresie reformy samorządu. Dodatkowo, analiza wyników debaty z udziałem regionalnych polityków, przedstawicieli organizacji pozarządowych i pracowników naukowych w trzech wybranych obwodach na temat przyszłości reformy samorządu ujawniła stan wzajemnego zrozumienia i gotowości do pracy zespołowej oraz indywidualnego działania każdej ze stron.

Ponadto wykorzystana została **metoda analizy decyzyjnej** w celu wyjaśnienia i zbadania kwestii, omawianych w poszczególnych rozdziałach. Metoda ta pomogła znaleźć odpowiedzi na pytania, dlaczego niektóre decyzje polityczne podejmowane przez ukraińskiego prezydenta lub ukraiński parlament doprowadziły do konkretnego wyniku i przebiegu wydarzeń. Dało to również możliwość prześledzenia roli retoryki podczas procesu decyzyjnego w zakresie kluczowych decyzji prezydenckich dotyczących samorządności i definicji statusu na okupowanych terytoriach regionu Donbasu. Jedno z kluczowych ustaleń odnosi się do roli podmiotów społecznych w kontekście regionalnym w odniesieniu do transformacji lokalnych samorządów i wdrażania międzynarodowych doświadczeń w wybranym regionie.

Badanie obejmuje również inne metody wykorzystywane w naukach o polityce, takie jak **analiza instytucjonalno-prawna**. Analiza inicjatyw i propozycji prawnych wprowadzanych i przedstawianych przez ukraińskich polityków w różnych okresach niepodległości Ukrainy ilustruje wektor politycznego kursu promowanego przez władze i poziom jednności między politykami, a tak-

² Jarol B. Manheim, Richard C. Rich, *Empirical Political Analysis*, Longman 1995, p. 269.

że najbardziej dyskusyjne momenty proponowanych zmian do systemu samorządowego na Ukrainie.

W odniesieniu do **wkładu do dyscypliny nauki o polityce i administracji**, badanie przedstawione w rozprawie habilitacyjnej stanowi przeanalizowanie problemu samorządu na Ukrainie w kontekstach, które nie były wcześniej analizowane. Badania koncentrują się głównie na istocie proponowanych zmian w ramach przebudowy systemowej na Ukrainie. Innym kontekstem jest rola polskich doświadczeń reformy samorządowej dla procesów decentralizacyjnych Ukrainy po 2014 roku. Analiza koncentruje się na istniejących programach i strategiach skierowanych na przybliżanie polskich doświadczeń ukraińskim decydentom. Kolejną nowością jest analiza dyskursu politycznego na temat ustawodawstwa dotyczącego reformy samorządu i decentralizacji na Ukrainie. Podjęto próbę określenia roli komunikacji politycznej w procesie głosowania inicjatyw prawnych dotyczących zmian organizacji terytorialnej i decentralizacji na Ukrainie.

Wdrożenie skutecznej reformy samorządowej na Ukrainie może być trudne (jeśli nie wręcz niemożliwe) bez wspólnego wysiłku praktyków i teoretyków. Za **wartość teoretyczną** można uznać podjęcie próby dalszego rozwoju badań dotyczących samorządności ze szczególnym uwzględnieniem kwestii ukraińskiej i zdefiniowania kluczowych elementów wpływających na tempo i istotę procesów reformowania. Dodatkowo, zostały przeprowadzone badania kwestii samorządu z punktu widzenia komunikacji politycznej i wyjaśnienia roli dyskursu politycznego, a zwłaszcza retoryki prezydenckiej na różnych etapach procesu decyzyjnego.

Proces reformy samorządowej na Ukrainie jest dynamiczny. Dlatego ważne jest zdefiniowanie **chronologicznego ograniczenia badań** w ramach rozprawy habilitacyjnej, które można podzielić na trzy główne części. Analiza zaczyna się od Deklaracji Niepodległości z 1991 r., która zapoczątkowała nowy etap ukraińskiej historii i transformacji postkomunistycznego systemu rządzenia. Uwagę zwrócono na główne akta prawne dotyczące samorządu i głównych etapów reformy po 24 sierpnia 1991 r. Drugim ważnym etapem jest pomarańczowa rewolucja z 2004 r., która przyniosła nadzieję na większą swobodę i demokratyczne prawa dla obywateli Ukrainy, a tym samym na lepsze możliwości dla działaczy społeczeństwa obywatelskiego do udziału w życiu politycznym państwa. Wreszcie, zmiany polityczno-ustrojowe na Ukrainie po wydarzeniach

Euromajdanu³ w 2013 r. są postrzegana jako szansa na kolejne (ponowne) rozpoczęcie decentralizacji władzy, a zatem niezwykle istotne jest przeprowadzenie szczegółowego badania szans na zmianę funkcjonowania samorządu terytorialnego, a także sposobu, w jaki zostały one wykorzystane przez rządzące partie polityczne i społeczeństwo obywatelskie. Ostatnim punktem analizy jest zakończenie czwartej sesji ósmej kadencji ukraińskiego parlamentu. Szczególny nacisk w każdym rozdziale poświęcono trzeciemu okresowi analizy, aby przedstawić obecny stan samorządu terytorialnego na Ukrainie, przeanalizować przyjęte przepisy w danej dziedzinie i określić perspektywy dla przyszłości decentralizacji, oraz samorządów ukraińskich regionów.

Badania terenowe w dużej mierze opierają się na wynikach „okrągłych stołów”, dyskusji panelowych w Równem, Zaporozu i Dnipro na temat kierunków zmian, mechanizmów i możliwych formatów współpracy w kwestii reformy samorządu terytorialnego z udziałem przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych, ośrodków akademickich, organizacji pozarządowych, oraz społeczeństwa obywatelskiego. Dodatkowo udział Autora w międzynarodowych konferencjach, wyjazdy w ramach programu Erasmus +, oraz udział w Summer Institute for Civic Studies dostarczyły cennych informacji na temat badań w zakresie samorządu i decentralizacji, partycypacji obywatelskiej, oraz procesów decentralizacyjnych.

Źródła pierwotne zostały podzielone na dwie główne kategorie. Do pierwszej kategorii należy selektywny wybór międzynarodowych dokumentów dotyczących norm i zasad samorządu; programów Partnerstwa Wschodniego; aktów prawnych dotyczących reformy samorządowej na Ukrainie i w Polsce, sprawozdania, które dostarczają istotnych informacji na temat podstaw funkcjonowania samorządów, uczestnictwa obywateli i integracji w Europie, Polsce i na Ukrainie i mają zasadnicze znaczenie dla zrozumienia aktualnego stanu wydarzeń i perspektywicznych kierunków ich rozwoju. Do drugiej kategorii zaliczono wystąpienia prezydenta Poroszenki i czołowych polityków Ukrainy na temat decentralizacji i reformy samorządowej oraz ich wizji zmian koniecznych dla Ukrainy w warunkach napięć militarnych w Donbasie.

Źródła wtórne obejmują prace politologiczne autorów z Polski, Ukrainy, USA i Europy Zachodniej, które eksponują podstawowe elementy określające funkcjonowanie samorządu terytorialnego ze szczególnym uwzględnieniem państw Europy Środkowo-Wschodniej.

³ Termin „Euromaidan” jest używany w odniesieniu do serii antyrządowych protestów na Ukrainie, które rozpoczęły się 21 listopada 2013 r. na Placu Niepodległości w Kijowie jako reakcja na decyzję rządu o odłożeniu podpisania umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską.

Struktura monografii jest wynikiem koncepcji, realizowanej na podstawie przyjętych metod badawczych. Częstkowe zamierzenia badawcze zostały ujęte w sześciu rozdziałach. Inne części pracy obejmują wprowadzenie, wnioski i aneksy.

Pierwszy rozdział analizuje istotę i podstawowe elementy samorządu terytorialnego w ujęciu teoretycznym. Szczegółowo przedstawiono problemy konceptualizacyjne, odnoszące się do procesów decentralizacji i reformy samorządu terytorialnego. Na podstawie analizowanych definicji i podejść naukowych w pracy została wykorzystana definicja samorządu terytorialnego jako zorganizowanej społeczności lokalnej funkcjonującej w ramach administracji publicznej i wykonującej zadania na zasadach decentralizacji i pomocniczości.

Celem drugiego rozdziału jest przeprowadzenie analizy najistotniejszych zmian w systemie polityczno-ustrojowym na Ukrainie i aktach prawnych dotyczących funkcjonowania samorządu terytorialnego na Ukrainie. W odniesieniu do pierwszej hipotezy cząstkowej, która zakłada że istniejące podstawy prawne są wystarczającymi elementami do sprawnej transformacji samorządów terytorialnych w regionach ukraińskich, badania koncentrują się na analizie kwestii samorządu w porządku obrad politycznych władz Ukrainy ze szczególnym uwzględnieniem zmian po 2014 roku przedstawionych w nowej koncepcji reformy samorządu i organizacji władzy terytorialnej na Ukrainie. Ustalenia merytoryczne pokazały, że po raz pierwszy zostały szeroko opracowane nowe regulacje prawne, których celem jest rozwój samorządów lokalnych. Jednakże, bez przyjęcia zmian konstytucyjnych, które posłużyłyby jako podstawa prawna dla finalizacji reformy samorządu terytorialnego na Ukrainie przyszłość reformy pozostaje nieznana, dlatego pierwsza hipoteza cząstkowa nie może być w pełni pozytywnie zweryfikowana.

Trzeci rozdział koncentruje się na polskich doświadczeniach transformacji samorządów i ich znaczeniu dla Ukrainy⁴. Celem rozdziału jest analiza reformy samorządowej w Polsce oraz głównych kierunków ukraińsko-polskiej współpracy w kwestii skutecznego wdrażania reformy samorządu terytorialnego. Dodatkowo uwzględniono europejskie instrumenty i inicjatywy

⁴ Należy podkreślić, że analiza polskiego modelu samorządu terytorialnego i specyfika reformy samorządu terytorialnego w Polsce są brane pod uwagę w kontekście przedstawionych badań ze względu na deklaracje przywództwa politycznego Ukrainy w 2014 r. na temat ich intencji wdrożenia polskiego modelu samorządu dla Ukrainy. Wspomniane deklaracje polityczne prowadzą do zainteresowania naukowego istotą reformy samorządu Polski i okoliczności politycznych, w których owa reforma została przeprowadzona. Ponadto, tendencja rosnącej współpracy między polskimi i ukraińskimi organizacjami pozarządowymi i samorządami w zakresie międzynarodowych mechanizmów wsparcia decentralizacji na Ukrainie zainspirowała zainteresowanie Autora badaniem stanu i głównych obszarów współpracy polsko-ukraińskiej w kwestii reformy samorządu terytorialnego. Jednocześnie warto zauważyć, że innym kontekstem, wartym analizy, jest badanie ukraińskiego samorządu w kontekście państw postradzieckich. Z uwagi na to, że państwa postradzieckie miały podobny punkt wyjścia do funkcjonowania samorządów po upadku Związku Radzieckiego, analiza porównawcza transformacji samorządowej na Ukrainie w kontekście wybranych państw byłego Związku Radzieckiego wydaje się interesującym przedmiotem badań naukowych. Jednakże taka analiza porównawcza wychodzi poza ograniczniki przedmiotowe przeprowadzonych badań i dlatego nie została przedstawiona w pracy.

dotyczące współpracy terytorialnej, skierowane na rozwój samorządu na Ukrainie. Wnioski umożliwiają pozytywnie zweryfikować drugą hipotezę cząstkową głoszącą, że rola polskich doświadczeń w reformie samorządowej oraz aktualna współpraca i programy edukacyjne w ramach Inicjatywy Partnerstwa Wschodniego są czynnikiem działającym na korzyść zaangażowania podmiotów społecznych na Ukrainie w proces reform.

Celem czwartego rozdziału jest analiza wpływu zaangażowania społecznego na proces reformy samorządu terytorialnego na Ukrainie po 2014 roku. Zostały przeanalizowane podstawowe koncepcje i teorie dotyczące partycypacji obywatelskiej autorstwa amerykańskich i europejskich badaczy w odniesieniu do kwestii ukraińskiej. Konkluzje z przeprowadzonych badań pokazują, że działania na rzecz reformy samorządowej mogą stać się elementem konsolidującym ukraińskie społeczeństwo obywatelskie, niezależnie od istniejących sporów. Na Ukrainie można zaobserwować tendencję do zwiększania zainteresowania obywateli uczestnictwem w lokalnych inicjatywach, co daje podstawy na pozytywną weryfikację trzeciej hipotezy pomocniczej dotyczącej wpływu podmiotów społecznych na proces implementacji reformy samorządowej jak również na pozytywne oczekiwania w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie.

Celem piątego rozdziału jest analiza studiów przypadku współpracy między uniwersytetami, organizacjami pozarządowymi i władzami lokalnymi. Przeprowadzone badania pokazały, że obszarem głównych zainteresowań podmiotów politycznych i społecznych w wybranych regionach jest tematyka związana z funkcjonowaniem samorządów lokalnych w Unii Europejskiej, procedurami administracyjnymi, oraz stanem ich współpracy ze społecznościami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi. Ustalenia merytoryczne odnoszą się do znaczącej roli regionalnych ośrodków akademickich, które mają największy poziom zaufania co pozwala na wykonywanie funkcji moderatorów w dyskusjach między przedstawicielami środowisk politycznych i obywatelskich. Wnioski z przeprowadzonych badań dają podstawy do pozytywnej weryfikacji czwartej hipotezy cząstkowej dotyczącej potencjału regionalnych ośrodków naukowych jako mediatorów debat na temat reformy samorządu.

Celem szóstego rozdziału rozprawy jest analiza wykorzystania kwestii decentralizacji i samorządu terytorialnego w politycznym dyskursie prezydenta Petra Poroszenki oraz czołowych ukraińskich polityków. Szereg propozycji prezydenckich w sprawie poprawek do konstytucji dotyczących reformy samorządowej i definicji statusu okupowanych obszarów regionów Doniecka i Ługańska spowodowała debatę między różnymi grupami politycznymi. Jednocześnie analiza przekazów retorycznych głównych partii politycznych na Ukrainie w odpowiedzi na prezydencką propozycję dotyczącą decentralizacji pokazała, że retoryka nie była wykorzystywana w celu podnie-

sienia świadomości obywateli na temat istoty proponowanych zmian prawnych, a została wykorzystana jako narzędzie krytyki oponenta. W związku z powyższym, analiza politycznych wypowiedzi i strategii retorycznych czołowych polityków przedstawiła argumenty na rzecz negatywnej weryfikacji piątej hipotezy częściowej, odnoszącej się do dyskursu politycznego jako narzędzia podnoszenia świadomości obywatelskiej w kwestii decentralizacji.

Uzyskane i przedstawione w publikacji wyniki badań, pozwalają pozytywnie zweryfikować główną hipotezę badawczą zakładającą, iż rozwój samorządów lokalnych na Ukrainie w istotnym stopniu jest uzależniony od zaangażowania się i współpracy podmiotów politycznych i społecznych. Weryfikacja hipotez częściowych pozwoliła odpowiedzieć na pytania dotyczące istniejących warunków polityczno-ustrojowych i regulacji prawnych funkcjonowania samorządu terytorialnego na Ukrainie, a także stanu współpracy między podmiotami politycznymi i społecznymi oraz perspektyw zaangażowania naukowego w dialog między wspomnianą grupą podmiotów. Poniższe wnioski zawierają syntezę uzyskanych ustaleń merytorycznych.

- W nawiązaniu do ustaleń merytorycznych, regulacje prawne przyjęte przez władze Ukrainy w latach 2014-2016 są ważnym i niezbędnym elementem transformacji procesu funkcjonowania samorządów terytorialnych na Ukrainie. Badania wyraźnie pokazały, że koncepcja reformy samorządu przyjętej przez rząd premiera Jaceniuka w 2014 roku powinna być oceniana w porównaniu do głównych koncepcji i deklaracji z poprzednich lat. Analiza dokumentów dot. funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego przyjętych przed 2014 rokiem wykazała, że problem nie polegał na braku dobrych koncepcji i wizji, ale na woli politycznej i gotowości podmiotów politycznych nadać przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego możliwość wpływać na decyzje dotyczące funkcjonowania wspólnot lokalnych.

- Pozytywną zmianą, która nastąpiła po 2014 roku jest fakt, iż władze centralne stworzyły pakiet reform na rzecz sukcesu reformy samorządu. Udowodniono, że przyjęcie zmian konstytucyjnych w kontekście decentralizacji pozostaje podstawowym czynnikiem wpływającym na finalizację reformy samorządowej na Ukrainie. Spory dotyczące zmian konstytucyjnych w sprawie ustawy o decentralizacji doprowadziły do kontrowersyjnego charakteru sojuszy parlamentarnych podczas głosowania nad ustawą. Ponadto wykazano, że brak 300 głosów na propozycję prezydencką w pierwszym czytaniu uniemożliwiłoby zgromadzenie większości konstytucyjnej podczas drugiego głosowania w istniejących warunkach politycznych. W rezultacie przyjęcie ram prawnych dotyczących reformy samorządowej i decentralizacji zostało opóźnione, a zmiany konstytucyjne nie zostały wprowadzone.

- Wyniki badań pokazują, że mechanizmy wsparcia reformy samorządowej na Ukrainie w ramach programów Partnerstwa Wschodniego tworzą warunki dla zaangażowania przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego we wspólne projekty decentralizacyjne. W rzeczywistości istniejące inicjatywy edukacyjne i porozumienia o współpracy między samorządami w Polsce i na Ukrainie stwarzają podstawy do implementacji polskich doświadczeń w regionach ukraińskich. Ponadto stwarza to możliwość uwzględnienia pozytywnych i negatywnych momentów polskiego doświadczenia dla Ukrainy oraz przestrzegania dobrych praktyk zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego i promowania zainteresowania obywateli dyskusją nad proponowanymi wizjami dotyczącymi procesów transformacji w obecnych warunkach politycznych.

- Przeprowadzone badania dotyczące społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie wykazały złożoność tematyki partycypacji obywatelskiej na Ukrainie polegającej na różnicach w podejściu obywateli do życia politycznego, historii i przyszłych kierunków rozwoju kraju. Jednocześnie udowodniono, że decentralizacja i transformacja samorządów lokalnych są elementem konsolidującym ukraińskie społeczeństwo obywatelskie bez względu na istniejące spory dotyczące wielu tematów. Na Ukrainie można zaobserwować tendencję do zwiększania zainteresowania obywateli ukraińskich uczestnictwem w życiu państwa i byciem decydentami we własnym regionie, co daje nadzieję na powodzenie reformy i aktywną postawę obywatelską w tym procesie.

- Wnioski badań potwierdziły, że wzrastające zaangażowanie regionalnych uniwersytetów w debaty z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych i administracji państwowych zwiększa poziom wzajemnego zaufania. Obserwacje badawcze wykazały zainteresowanie udziałem przedstawicieli uniwersytetów ze strony władz i działaczy społecznych. Co więcej, poziom zaufania do naukowców z obu stron jest wystarczającym, aby mogli oni działać jako moderatorzy wspólnych projektów. Takie założenie zostało udowodnione w studiach przypadków w Równem, Dnipro i Zaporozu, które wykazały znacznie większą gotowość przedstawicieli sektora społeczeństwa obywatelskiego do przyjęcia zaproszenia do rozmów z uniwersytetu niż z administracji lokalnej. Udowodniono również, że ośrodki naukowe muszą aktywnie zaangażować się w proces. Wszystkie trzy strony procesu: decydenci polityczni, działacze społeczeństwa obywatelskiego i ośrodki edukacyjne powinny podjąć szereg działań mających na celu wzmocnienie współpracy i porozumienia.

- Analiza strategii retorycznych na temat nowelizacji Konstytucji w zakresie decentralizacji pokazuje brak porozumienia wśród partii politycznych. Konkluzje dotyczące komunikowania politycznego w procesach decentralizacji i samorządności na Ukrainie pokazały, że dyskurs

polityczny idzie w parze z procesem decyzyjnym dotyczącym omawianej reformy. W badaniach podjęto próbę analizy głównych strategii retorycznych stosowanych przez polityków w promowaniu określonej formuły transformacji samorządów. Debata skupiała się głównie wokół kwestii zmian konstytucyjnych dotyczących specyfiki funkcjonowania samorządu w okupowanych regionach Donbasu.

- Dyskurs polityczny na temat głosowania nad nowelizacją Konstytucji nie był wykorzystany w celu podniesienia świadomości społecznej na temat proponowanych zmian. Zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy ustawy użyli retoryki, aby przekonać publiczność ukraińską i międzynarodową, że pozycja przeciwnej strony jest niepatriotyczna i szkodzi ukraińskiej suwerenności. Warto zauważyć, że w celu podniesienia świadomości społecznej zostały utworzone oficjalne strony internetowe, które zawierają najnowsze informacje dot. zmian w zakresie decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie.

Podsumowując, przeprowadzona w pracy analiza potwierdziła, że założona hipoteza główna została pozytywnie zweryfikowana. Nowe regulacje prawne, tendencje rozwoju partycypacji obywatelskiej jak również zmiany systemu polityczno-ustrojowego dają podstawy do optymizmu w odniesieniu do pozytywnych zmian funkcjonowania samorządu na Ukrainie.

Wyniki badań zawartych w publikacji stanowiącej główne osiągnięcie naukowe będące postawą złożenia wniosku habilitacyjnego zostały zaprezentowane na poniższych konferencjach międzynarodowych:

1. Referat: **„Polsko-ukraińska współpraca w kontekście reformy samorządowej na Ukrainie”**, IV Ogólnopolski Kongres Politologii „Państwo w Czasach Zmiany”, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 18-20 września 2018 r.
2. Referat: **„A Political Approach to Decentralization in Post-Maidan Ukraine”**, Międzynarodowa konferencja naukowa „Independence”, Studium Europy Wschodniej Uniwersytet Warszawski, 28-30 czerwca 2018 r.
3. Referat: **„Regional dimension of decentralization reform in Ukraine - selected cases”**, Międzynarodowa konferencja naukowa „Społeczności lokalne wobec wyzwań współczesności: samorządność i inicjatywy oddolne w globalnym świecie”, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, 8 czerwca 2018 r.
4. Referat: **„Civic Society in Ukraine, 1991-2014”**, Summer Institute for European Studies zorganizowany przez Tufts University, University of Augsburg, University of Maryland; Czerniowce, Ukraina, **31.07-2017 - 12.08.2017**.
5. Referat: **„Rola polskich doświadczeń reformy samorządowej dla Ukrainy”**. Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Administracja a Bezpieczeństwo”, Wydział Administracji, Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora w Puławach, 10-11 października 2016 r.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo badawczych:

Mój dorobek badawczo-naukowy po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce obejmuje **22 publikacji** w tym:

- 2 monografie (jedna z nich to opublikowana praca doktorska oraz praca wymieniona w niniejszym postępowaniu jako osiągnięcie naukowe);
- 20 artykułów naukowych (w języku angielskim).

Wyniki swoich badań przedstawiłem na 18 międzynarodowych konferencjach naukowych organizowanych w Polsce, Rumunii, Ukrainie jak również pod czas wyjazdów w ramach programu Erasmus+ na uniwersytet w Kłajpedzie, Litwa, oraz uniwersytet w Greifswaldzie, Niemcy. Ponadto, wyniki badań zostały przedstawione pod czas wykładów gościnnych na uniwersytetach partnerskich na Ukrainie oraz uniwersytetach trzeciego wieku w Polsce. Dominująca część moich publikacji i wystąpień stanowi rezultat prowadzenia badań w trzech głównych obszarach tematycznych:

1. Proces decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie w kontekście reformy samorządu terytorialnego.
2. Partycypacja obywatelska jako element społeczeństwa demokratycznego.
3. Komunikowanie polityczne - rola dyskursu politycznego w systemie politycznym.

Zaznaczyć należy, iż przedstawione wyżej obszary badań są związane z osiągnięciem naukowym wskazanym jako praca habilitacyjna. Badania, jakie prowadziłem przygotowując poszczególne publikacje jak i referaty na konferencje naukowe, oraz koordynowanie projektu wsparcia reformy samorządowej na Ukrainie w ramach umów o współpracy w zakresie oświaty i nauki pomiędzy Akademią Humanistyczną im. Aleksandra Gieysztor w Puławach a instytucjami partnerskimi w trzech obwodach na Ukrainie zainspirowały mnie do podjęcia tematu reformy samorządowej na Ukrainie. Problematyka pracy habilitacyjnej nie jest zatem przypadkowo obranym tematem badawczym, lecz stanowi nierozłączną całość prowadzonych do tej pory dociekań naukowych.

1. Proces decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie w kontekście reformy samorządu terytorialnego

W nawiązaniu do obszaru badań związanych z decentralizacją władzy publicznej na Ukrainie moje główne zainteresowania badawcze dotyczą zakresu zmian samorządów lokalnych, oraz

charakteru tych zmian. Dany temat jest bezpośrednio związany z głównym osiągnięciem naukowym wskazanym jako praca habilitacyjna. W związku z powyższym szereg artykułów został poświęcony tematyce głównych kierunków zmian w wyniku przebudowy systemowej na Ukrainie po 1991 roku ze szczególnym uwzględnieniem czynników wpływających na stan i tempo procesów decentralizacyjnych.

Jednym z czynników wpływających na stan i tempo procesów decentralizacyjnych jest czynnik odpowiedzialności politycznej. W odniesieniu do wątku odpowiedzialności politycznej, seria wydanych przeze mnie artykułów skupia się na analizie prób reformowania systemu politycznego na Ukrainie z akcentem na krokach wybranych liderów politycznych w ramach reformy samorządu. Artykuł pt. *Political Approach to the Issue of Self-governance Reform in Ukraine under the Presidencies of Kravchuk and Kuchma*, (w: „Społeczeństwo i Polityka”, Nr2 (51) 2017, Pułtusk 2017, ss. 85-97) przedstawia analizę porównawczą dotyczącą działań podjętych w kierunku realizacji reformy samorządu w latach 1991-2004. Analiza uwzględnia rolę prezydentów Krawczuka i Kuczmy w procesie zmiany systemu politycznego jak również odzwierciedlenie tych zmian w ukraińskiej konstytucji. Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy pokazują, że podczas prezydentury Leonida Kuczmy zostały utworzone podstawy prawne wystarczające dla pomyślnego rozpoczęcia procesu decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie i wzmocnienia pozycji obywateli. Jednakże przyjęte przypisy nie zostały w pełni implementowane w regionach i w praktyce działanie samorządów ograniczały się do wspierania władz wykonawczych, od których one były uzależnione finansowo.

Kolejnym artykułem poświęconym miejscu reformy samorządu w agendzie politycznej władz ukraińskich jest artykuł pt. *Orange Revolution and Attempts to Reform Local Self-Government in Ukraine*, „Społeczeństwo i Polityka” Nr 1/2016, Pułtusk 2016, ss. 27-39. W artykule podjęto próbę realizacji dwóch zadań badawczych: po pierwsze, poddano analizie zmiany systemowe proponowane przez prezydenta Juszczenko w kontekście kryzysu politycznego na Ukrainie; po drugie, przeanalizowano okoliczności polityczne, powody i skutki walki politycznej wewnątrz nowo wybranych władz oraz ich wpływ na przebudowę systemu politycznego. Konkluzje artykułu podsumowują czynniki wpływające na brak znaczącego postępu w kwestii decentralizacji podczas kadencji prezydenckiej Wiktora Juszczenki. Podsumowują także podejście czołowych polityków do kwestii zmian do Konstytucji. Brak chęci dialogu i porozumienia wokół kwestii nowelizacji Konstytucji doprowadziły do impasu politycznego, w wyniku którego nowelizacja nie została przyjęta przez parlament.

Artykułem podsumowującym badania podejścia władz ukraińskich do kwestii reformy samorządu jako elementu systemu politycznego jest artykuł pt. *Post-Maidan Transformation Processes in Context of Local Governance in Ukraine*, który jest częścią monografii, powstałej w wyniku I Polsko-Ukraińskiego Forum Naukowego Współczesna Ukraina. Konflikt-transformacja-integracja („Ukraina. Konflikt-transformacja-integracja”, Olsztyn-Lwów 2016, ss. 151-162). Celem badawczym artykułu jest analiza kierunków zmian systemu politycznego na Ukrainie w kontekście wyjaśnienie istniejących inicjatyw skierowanych na podnoszenia kwalifikacji urzędników lokalnych na Ukrainie.

W ramach omawianego obszaru tematycznego powstały również artykuły analizujące kwestię wsparcia międzynarodowego dla procesów decentralizacji na Ukrainie. Jednym z artykułów jest praca powstała w wyniku przygotowań do międzynarodowej konferencji The EURINT 2016 International Conference “The Eastern Partnership under strain – time for a rethink?” na uniwersytecie Alexandru Ioan Cuza, Jassy, Rumunia. Artykuł pt. *The Eastern Partnership and its Impact on Self-governance Reform in Ukraine* został opublikowany w *CES Working Papers*, 2016, vol. 8(3), issue 3, 550-571, czasopiśmie indeksowanym w międzynarodowych bazach danych (CEEOL, DOAJ, EBSCO, Index Copernicus, ProQuest, RePEc, Ulrich’S Periodicals Directory, World Cat). Celem badawczym artykułu jest analiza wpływu europejskiej polityki Partnerstwa Wschodniego na procesy reformacyjne na Ukrainie w warunkach kryzysu politycznego i wojskowego. Dla osiągnięcia postawionego celu, artykuł skupia się na trzech zadaniach badawczych. Po pierwsze, przeprowadzona została analiza głównych tendencji współpracy pomiędzy UE a Ukrainą w zakresie polityki Partnerstwa Wschodniego. Po drugie, zostały przedstawione wybrane zagadnienia badań autora na temat roli podmiotów politycznych i społecznych we wdrażaniu europejskich doświadczeń w zakresie reformy samorządowej i procesów decentralizacji na Ukrainie. Po trzecie, w artykule podjęto próbę oceny strategii UE w odniesieniu do Ukrainy i przedstawienia możliwych sposobów dalszej współpracy w zakresie decentralizacji systemu politycznego na Ukrainie.

Doświadczenie zdobyte w ramach prowadzenia badań z zakresu procesów decentralizacyjnych na Ukrainie i procesów transformacji państw byłego Związku Radzieckiego umożliwiło sprawowanie funkcji promotora pomocniczego w 2 przewodach doktorskich: 1) mgr Katarzyny Niezgody-Walczak. Praca doktorska pt. „Przemiany kultury politycznej w Federacji Rosyjskiej” została obroniona dnia 19 listopada 2018 roku na Radzie Wydziału Nauk Politycznych Akademii Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku. Promotorem pracy była dr hab. Ewa Maria Marciniak - Uniwersytet Warszawski; 2) mgr Sergiy Taran. Praca doktorska pt. „Relations between the Regions and the Central Government in Ukraine: History and Perspectives” („Relacje między re-

gionami a rządem centralnym na Ukrainie: historia i perspektywy”) została obroniona dnia 11.03.2019 roku na Radzie Wydziału Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Puławach. Promotorem pracy był prof. dr hab. Adam Koseski.

Obecnie pełnię funkcję promotora pomocniczego w I przewodzie doktorskim: mgr Aleksandra Przybysz, „Polityka ekologiczna Republiki Białoruś (1991-2015)”. Promotorem pracy jest prof. dr hab. Adam Koseski.

Wyniki badań w ramach omawianego obszaru zostały zaprezentowane na następujących wydarzeniach naukowych:

1. Referat: **„Transformational Changes in Contemporary Ukraine”**, seminarium doktorskie, Wydział Historii, Uniwersytet w Greifswaldzie, Niemcy, 18 czerwca 2018 r.
2. Referat: **„Korupcja jako czynnik destabilizacji systemu politycznego Ukrainy”**, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Ukraina i jej aspiracje do członkostwa w Unii Europejskiej” zorganizowana przez IE WNPiSM UW oraz Stowarzyszenia Współpracy Polska-Wschód, 27 listopada 2017 r.
3. Referat: **„Ukraina a perspektywy członkostwa w UE. Konsekwencje dla procesów migracyjnych w Europie”**, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Presja migracyjna – strategiczne wyzwania dla polityki bezpieczeństwa Unii Europejskiej w XXI wieku”, zorganizowana przez Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, 10 czerwca 2016 r.
4. Referat: **„Ukraina w procesie przebudowy systemowej”**, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Ukraina na drodze do Unii Europejskiej z perspektywy doświadczeń polskiej transformacji”, zorganizowana na UW przez Instytut Europeistyki WdNP, 19 maja 2016 r.
5. Referat: **„The Eastern Partnership and its Impact on Self-governance Reform in Ukraine”**, The EURINT 2016 International Conference “The Eastern Partnership under strain – time for a rethink?”, Jassy, Rumunia, 21 maja 2016 r.

2. Partycypacja obywatelska jako element społeczeństwa demokratycznego

Temat partycypacji obywatelskiej jako elementu społeczeństwa demokratycznego zajmuje również ważne miejsce w moich zainteresowaniach naukowych. Rozdział czwarty pracy habilitacyjnej został poświęcony analizie genezy dostępu społeczeństwa obywatelskiego na Ukrainie do procesów politycznych w zakresie decentralizacji i samorządu w latach 1991-2016. W nawiązaniu do ograniczników czasowych pracy, monografia nie zawiera analizy kierunków rozwoju partycypacji obywatelskiej po 2016 roku. W tym celu, swoje dalsze badania w tej materii skupiam na kwestii

udziału obywateli w życiu politycznym regionów ukraińskich ze względu na aktualne zmiany prawne dotyczące mechanizmów dostępu obywateli do procesów decyzyjnych.

Pierwsze wyniki przeprowadzonych analiz zostały podsumowane w artykule pt. *Civil Society as Actor of Political Processes on Self-governance Reform in Ukraine*, który został zatwierdzony do publikacji w numerze 2/2019 „Środkowoeuropejskich Studiów Politycznych”, Wydawnictwo UAM. Artykuł kładzie główny nacisk na obecny stan współpracy między podmiotami społecznymi i politycznymi oraz na charakterystykę udziału społeczeństwa obywatelskiego w procesie decyzyjnym dotyczącym decentralizacji i reformy samorządu na Ukrainie. Przedmiotem artykułu jest analiza zmian systemowych i ram prawnych umożliwiających dostęp obywateli do życia politycznego na poziomie lokalnym. Konkluzje artykułu pokazują, że reforma decentralizacji na Ukrainie nie może być uznana za zakończoną bez wprowadzenia odpowiednich zmian do Konstytucji. Wyniki badań udowadniają pozytywną dynamikę w zakresie rosnącego zaangażowania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego w procesy zmian instytucjonalnych i opracowania podstaw skuteczniejszego zarządzania, oraz warunków do pomyślnej realizacji lokalnych inicjatyw. Przykładem służą zmiany odnoszące się do dobrowolnej fuzji i statusu starosty, które prowadzą do połączenia hromady (jednostki terytorialnej Ukrainy) w większe społeczności terytorialne.

Dodatkowo zostały opublikowane 2 artykuły nawiązujące do obszaru badań związanych z partycypacją obywatelską. Przedmiotem artykułu w czasopiśmie pt. *In Search for New Trends of Civil Participation in Ukraine*, „Społeczeństwo i Polityka” Nr 3/2016, Pułtusk 2016, ss. 155-170, jest analiza nowych trendów w społeczeństwie obywatelskim ze względu na zmiany systemowe po 2014 roku. Kolejny artykuł pt. *European Integration and Perspectives for the Europeanization of Local Governments in Ukraine*, praca zbiorowa „Wymiary integracji europejskiej”, red. T. Astramowicz-Leyk, Olsztyn-Lwów 2017, ss. 75-83, przeprowadza analizę perspektyw integracji europejskiej dla Ukrainy w kontekście nastrojów społecznych na Ukrainie. Warto podkreślić, że udział w takich międzynarodowych wydarzeniach jak *The Civic Studies Institute*, który jest zorganizowany przez Tufts University, University of Augsburg, University of Maryland pozwolił poszerzyć własną wiedzę na temat partycypacji obywatelskiej jako elementu społeczeństwa demokratycznego jak również podzielić się wynikami własnych badań w tej materii i stworzyć kontakty z przedstawicielami ośrodków naukowych i przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego Polski, Niemiec, oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki w celu wspólnych działań w tym obszarze badawczym.

Ważne doświadczenie zdobyłem również pod czas koordynowania projektu wsparcia reformy samorządowej na Ukrainie w ramach umów o współpracy w zakresie oświaty i nauki pomiędzy

Akademią Humanistyczną im. Aleksandra Gieyszтора w Pułtusk, Narodowym Uniwersytetem „Akademia Ostrogska” a Administracją Obwodu Rowieńskiego, Państwowym Uniwersytetem w Dnipro oraz Radą Obwodu Dnipropetrowskiego, Niepublicznym Uniwersytetem w Zaporozu oraz Departamentem Edukacji i Nauki i Departamentem stosunków zagranicznych i zagranicznej działalności gospodarczej Administracji Obwodu Zaporozkiego. W ramach projektu byłem moderatorem okrągłych stołów „Społeczni partnerzy władzy lokalnej” z udziałem przedstawicieli władz lokalnych, społeczeństwa obywatelskiego, oraz ośrodków naukowych w Dnipro, Zaporozu, Równem.

Swoje badania w ramach omawianego obszaru partycypacji obywatelskiej przedstawiłem również na poniższych konferencjach międzynarodowych w Polsce, Litwie, i Ukrainie:

1. Referat: **“Role of Universities in Reformation Processes of Post-Maidan Ukraine.”** Online-conference „Finding a Way Forward in Ukraine: Reform Vs Inertia in Democratizing Government and Society”, Organizator: University of Alberta, 15-16.11. 2017 r.
2. Referat: **„Civic Society in Ukraine, 1991-2014”**, Summer Institute for European Studies zorganizowany przez Tufts University, University of Augsburg, University of Maryland; Czerńowiec, Ukraina. 31.07-2017 - 12.08.2017 r.
3. Referat: **„Analysis of Civil Participation in Context of Transformational Changes in Ukraine”**, Seminarium doktorskie, Wydział Nauk Politycznych, Uniwersytet w Kłajpedzie, Litwa, 11 listopada 2016 r.
4. Referat: **Universities as Partners of Self-governance Reform in Ukraine**, International scientific-practical seminar “Global Determinants of World Economic Development”, Dnipro, Ukraina, 14 kwietnia 2016 r.

3. Komunikowanie polityczne - rola dyskursu politycznego w systemie politycznym.

Jak zaznaczono wyżej, struktura pracy habilitacyjnej zawiera rozdział dotyczący analizy komunikowania politycznego. Szczególną uwagę poświęcono roli dyskursu politycznego władz Ukrainy wybranych w 2014 roku i jego roli w procesie podejmowania decyzji w kontekście decentralizacji. Jednocześnie, tematyka komunikowania politycznego w kontekście dyskursu politycznego w moim dorobku naukowym została przedstawiona w 5 artykułach naukowych.

W dwóch artykułach poruszyłem wątek roli dyskursu politycznego w kontekście aneksji Krymu przez Federację Rosyjską. Artykuł pt. *Ukrainian Case: Does Rhetoric Matter?* w pracy zbiorowej “Współczesne wyzwania polityki bezpieczeństwa – wybrane zagadnienia”, M. Ilnicki, Z. Nowakowski (red.), Warszawa 2014, ss. 211-224 przedstawia analizę wypowiedzi kluczowych polityków państw zachodnich, które były zastosowane w reakcji na interwencję Federacji Rosyjskiej na

Krymie. Ustalenia merytoryczne zawierają wykaz powiązań występujących pomiędzy intencjami retorycznymi a działaniami wymierzonymi przeciwko Federacji Rosyjskiej, które zostały podjęte przez Stany Zjednoczone i Unię Europejską. Kolejny artykuł pt. *Media Promotion of Political Discourse as an Assisting Tool for Kremlin Policy on Ukraine*; w: „Współczesne wyzwania polityki bezpieczeństwa – wybrane zagadnienia”, M. Ilnicki, Z. Nowakowski (red.), Warszawa 2016, ss. 285-296 jest kontynuacją badań nad wojną informacyjną pomiędzy Zachodem a Rosją na temat Ukrainy. Analizuje kwestię wizerunku medialnego w dyskursie politycznym jako narzędzie w polityce Kremla wobec Ukrainy. Artykuł skupia się na trzech pytaniach badawczych, które dotyczą głównych narzędzi retoryki polityków rosyjskich na temat Krymu i Ukrainy; okoliczności politycznych, w ramach których odbywała się komunikacja pomiędzy przedstawicielami Kremla a ich odbiorcami; oraz roli mediów masowych w procesie promowania oficjalnego dyskursu wobec Ukrainy. Wnioski artykułu zawierają podsumowania głównych elementów retoryki polityków rosyjskich na temat Krymu i Ukrainy jak również charakterystykę strategii informacyjnej. Ponadto konkluzje pokazują wpływ stosowania narzędzi propagandowych w przekazach politycznych i mediach masowych.

Szereg artykułów z zakresu komunikowania politycznego w moim dorobku naukowym skupia się wokół retoryki prezydenckiej jako rodzaju dyskursu politycznego ze szczególnym uwzględnieniem retoryki prezydenta Poroszenki. Artykuł pt. *First 100 Days of President Poroshenko: NATO Issue in Presidential Agenda*, Ante Portas Studia nad Bezpieczeństwem ISSN 2353-6306, NR 1(3), Ostrowiec Świętokrzyski 2014, ss. 87-101 analizuje aspekty, które mogą mieć wpływ na stanowisko Ukrainy i partnerów międzynarodowych na temat możliwych form współpracy Ukrainy z NATO w najbliższej przyszłości. Celem empirycznym artykułu było zbadać rolę kwestii NATO w agendzie prezydenta Poroszenki podczas jego pierwszych miesięcy urzędowania i perspektyw dla Ukrainy, które pojawiły się w tym czasie.

Obecnie, w ramach zainteresowań naukowych z zakresu komunikowania politycznego, pracuję nad artykułem dot. kwestii kampanii wyborczych kandydatów na prezydenta Ukrainy w nadchodzących wyborach ze szczególnym uwzględnieniem strategii retorycznych czołowych kandydatów. Dodatkowo, od 2013 roku prowadzę wykłady i konwersatoria w ramach przedmiotu *Komunikowanie polityczne* na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieyszтора w Puławach. Ponadto dorobek naukowy przypisany do omawianego obszaru zainteresowań wykorzystywałem również do prowadzenia zajęć dydaktycznych z przedmiotu *Media w zarzą-*

dzaniu kryzysowym jak również do tworzenia programu przedmiotu fakultatywnego w języku angielskim *Presidential Rhetoric as an Indispensable Tool of Political Leadership*.

Badania w ramach omawianego obszaru komunikowania politycznego przedstawiłem na poniższych konferencjach międzynarodowych i wydarzeniach naukowych:

1. Referat: „**Prezydencka retoryka w USA - wybrane zagadnienia**”, posiedzenia Koła naukowego politologów na Wydziale Nauk Politycznych Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora Pułtusk, 28 lutego 2016 r.
2. Referat: „**Political Discourse on Self-governance Reform in Ukraine**” XXII International Conference “Science and Higher Education”, Zaporozże, 20 listopada 2015 r.
3. Referat: „**The Role of Rhetoric in Ukrainian Politics**”, Konferencja międzynarodowa “Philosophy as Cultural Policy of Nowadays”, Uniwersytet Narodowy “Akademia Ostrogska”, Ukraina, 17-18 października 2014 r.

Podsumowując prezentację swojego dorobku naukowego, chciałbym podkreślić, iż stanowi on efekt bardzo konsekwentnie i spójnie rozwijanego dorobku w zakresie procesów decentralizacyjnych na Ukrainie ze szczególnym uwzględnieniem reformy samorządu terytorialnego i zmian w relacjach podmiotów politycznych i społecznych jak i szeroko rozumianej tematyki procesów reformatorskich w państwach Europy Środkowo-Wschodniej. Podjęta w pracy habilitacyjnej problematyka została zainspirowana udziałem w międzynarodowych konferencjach i wydarzeniach naukowych poświęconych procesom decentralizacji władzy publicznej na Ukrainie. Tematyka związana z reformą samorządową nie jest przypadkowo zatem obranym tematem badawczym, lecz stanowi wynik spójnej koncepcji i jest uwieńczeniem kilkuletnich badań.

